

■ عدالت اجتماعی؛ نگاه برنامه دوم و بودجه ۷۴

کار: دپارتمان بررسی های اقتصادی

در حوزه های آموزشی و بهداشتی در مناطق روستایی مورد تأکید قرار گرفته است. این گزارش در چهاربخش تهیه شده است: در بخشهای اول تا سوم به ترتیب خط مشی ها و سیاستهای مصوب در برنامه دوم در خصوص تحقق عدالت اجتماعی مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفته و بخش چهارم به بررسی و ارزیابی تبصره های قانون برنامه دوم و قانون بودجه سال ۱۳۷۴ در زمینه مورد بحث می پردازد.

۱ - خط مشی های کلان برنامه دوم در خصوص تحقق عدالت اجتماعی
تحقق عدالت اجتماعی چه به صورت مستقیم و چه غیرمستقیم به اشکال زیر در

گزارش حاضر، قانون برنامه پنجساله دوم را در بخش خط مشی ها، سیاستهای کلی، تبصره ها و نیز تبصره های قانون بودجه سال ۱۳۷۴ از نظر توجه به مسأله عدالت اجتماعی، به دو صورت مستقیم و غیرمستقیم مورد ارزیابی قرار داده است. بررسیهای انجام شده نشان می دهد که در تبصره های مصوب دو قانون فوق، الزامات قانونی خاصی برای تحقق عدالت اجتماعی پیش بینی شده است. این الزامات قانونی به طور کلی در راستای تأمین نیازهای مصرفی اقشار محروم و حل مشکلات برخی از بخشهاست که اقشار مذکور در آنها بیشتر وجود دارند (از طریق تسهیلات اعتباری) و همچنین ایجاد خدمات زیربنایی

خط مشی‌های مصوب برنامه دوم در نظر گرفته شده است.

-تقسیم بهینه منابع و امکانات عمومی.

با تعیین ضرایب وضع موجود استانها و مناطق و تلاش در رساندن استانها و مناطقی که در ابتدای برنامه در امور اجتماعی و اقتصادی پایین‌تر از میانگین هستند «نسبت به حد نصاب متوسط کشور» (بند ۱ از سرفصل اول خط مشی‌ها).

-توسعه و بهبود کیفیت شرایط عمومی زندگی مردم.

شامل بهبود توزیع درآمد و ثروت و کاهش ضریب جینی (بند ۲ از سرفصل اول خط مشی‌ها).

-اصلاح سیستم مالیاتی

به نحوی که از صاحبان درآمدهای بالا، مالیات متناسب و تصاعدی اخذ شود (بند ۳ از سرفصل اول خط مشی‌ها).

-جلوگیری از درآمدهای کاذب، غیرقانونی و بسادآورده و یاناشی از امتیازات نایجا (بند ۴ از سرفصل اول خط مشی‌ها).

-تعمیم، گسترش و بهبود نظام تأمین اجتماعی (بند ۵ از سرفصل اول خط مشی‌ها).

-عنايت به مناطق محروم و روستاها، با اولویت اشتغال، بهداشت، آموزش، تولید و عمران این مناطق (بند ۶ از سرفصل اول خط مشی‌ها)

-حمایت از ایثارگران، بسیجیان، رزمندگان و اقشار آسیب پذیر.

(بند ۷ از سرفصل اول خط مشی‌ها)

-تحت پوشش قراردادادن کلیه کودکان و نوجوانان لازم‌التعلیم و تقویت آموزشهای

عمومی.

(بند ۸ از سرفصل اول خط مشی‌ها)

-تأمین بهداشت عمومی و گسترش بیمه همگانی.

(بند ۹ از سرفصل اول خط مشی‌ها)

-برنامه‌ریزی و ایجاد شرایط لازم برای حفظ حقوق مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان.

(بند ۱۰ از سرفصل اول خط مشی‌ها)

- جهت دادن کمکهای انتقالی دولت در بودجه عمومی.

در قالب سوبسیدها، بخشودگیها، عوارض، مالیات و سایر تسهیلات و امتیازات در جهت حمایت از اقشار آسیب‌پذیر و نیازمند (بند ۱۱ از سرفصل اول خط مشی‌ها)

-اتخاذ تصمیمات سازگار جهت محرومیت‌زدایی و رفع عدم تعادلهای منطقه‌ای در برنامه‌های آمایش سرزمین.

(بند ۱۲ از سرفصل اول خط مشی‌ها).

-توسعه امنیت قضایی و تعمیم امنیت اقتصادی. (بند ۱۳ از سرفصل اول خط مشی‌ها).

- سعی در جهتهی و هدایت سهم عمده منابع مالی به بخشهای اجتماعی

(بند ۱۴ از سرفصل اول خط مشی‌ها).

- تأکید بر فراهم کردن زمینه‌های لازم و کافی برای رشد و تربیت نیروی انسانی مناطق محروم و روستایی کشور.

(بند ۱۴ از سرفصل پنجم خط مشی‌ها).

-تأکید بر تکمیل طرحهای نیمه‌تمام تولیدی، صنعتی و هدایت منابع عمومی به سمت طرحهای زود بازده و کوچک منطقه‌ای.

(بند ۴ از سرفصل ششم خط مشی‌ها).

- تلاش در جهت برنامه‌ریزی و ایجاد تعادل

- حمایت از سرمایه‌گذاری در جهت افزایش ارزش افزوده صنایع تبدیلی کشاورزی و معدنی و صنعتی و حمایت از صادرکنندگان با فراهم کردن تسهیلات و ارائه خدمات و اطلاعات مورد نیاز.

(بند ۴ از سرفصل نهم خط‌مشی‌ها)

- اولویت دادن به ایثارگران، خانواده‌های شهدا، آزادگان و بسیجیان در استفاده از تسهیلات بانکی، ثروتهای ملی و منابع طبیعی (بند ۱ از سرفصل شانزدهم خط‌مشی‌ها).

۲ - سیاستهای کلان برنامه دوم در خصوص تحقق عدالت اجتماعی.

تحقق عدالت اجتماعی به اشکال زیر در سیاستهای کلی مصوب برنامه دوم در نظر گرفته شده است:

-- گسترش سنت قرض‌الحسنه و تقویت صندوقهای قرض‌الحسنه.

(بند ۲-۱-۸ از سرفصل دوم سیاستهای کلی).

= ایجاد شرایط کارآفرینی و ایجاد شغل‌های جدید در طول برنامه دوم.

(بند ۲-۳-۲ از سرفصل دوم سیاستهای کلی).

- اعطای بخشودگی یا تخفیف مالیاتی برای سرمایه‌گذاریهایی که به تولید کالاهای استراتژیک، استقرار در نقاط محروم و ایجاد اشتغال کمک نماید.

(بند ح-۳-۲ از سرفصل سوم سیاستهای کلی).

- توسعه و حمایت از صنایع کوچک، صنایع تبدیلی، صنایع و مشاغل خانگی، خدمات فنی و توسعه و احیای صنایع دستی با اولویت

و توازن منطقه‌ای.

(بند ۴ از سرفصل ششم خط‌مشی‌ها).

- عنایت ویژه به صنایع تبدیلی و وابسته به بخش کشاورزی.

(بند ۸ از سرفصل ششم خط‌مشی‌ها).

- تنظیم حرکت و اجرای برنامه بخشهای مختلف اقتصادی در جهت تقویت بخش کشاورزی.

(بند ۱۰ از سرفصل ششم خط‌مشی‌ها)

- اولویت در تأمین اعتبارات عمرانی فصول آب و کشاورزی و منابع طبیعی.

(بند ۱۱ از سرفصل ششم خط‌مشی‌ها).

- تأمین به موقع و کافی نهاده‌ها و ماشین‌آلات کشاورزی.

اعلام به موقع قیمت‌های تضمینی با روش مناسب قیمت‌گذاری، تعیین تعرفه‌های گمرکی در جهت حمایت از تولید داخلی و کاهش نقش واسطه‌ها در عرضه محصولات، استمرار سوبسید و معافیت‌های مالیاتی، اولویت به سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی نسبت به سایر بخشها، اجرای طرح بیمه تولیدات کشاورزی و تأمین اجتماعی تولیدکنندگان کشاورزی و روستاییان (بند ۱۲ از سرفصل ششم خط‌مشی‌ها).

- توجه به عمران، توسعه و بهسازی روستاها.

- تأمین نیروی انسانی متخصص مورد نیاز، فراهم نمودن امکانات و تسهیلات مناسب صادراتی تولیدات کشاورزی و تشکیل شورای عالی کشاورزی.

(بند ۱۳ از سرفصل ششم خط‌مشی‌ها).

مناطق روستایی.

(بند ۶-۳ از سرفصل ششم سیاستهای کلی).

- تأمین مشاغل مولد برای نیروی کار مازاد
عشایر در مناطق روستایی و ایجاد زمینه‌های مناسب جهت استقرار فعالیتهای غیرکشاورزی در محیط روستایی به منظور افزایش درآمد سرانه روستائیان و ایجاد فرصتهای شغلی برای آنان، (بند ۶-۴ از سرفصل ششم سیاستهای کلی).

- اتخاذ سیاستهای مناسب برای ایجاد واحدهای تولیدی و اشتغال‌زا در مناطقی که دارای نرخ بیکاری بالایی هستند.

(بند ۷-۱۳ از سرفصل هفتم سیاستهای کلی).

- ایجاد فرصتهای اشتغال بیشتر در بخشهای مولد به ویژه در مناطق محروم.

(بند ۷-۱۷ از سرفصل هفتم سیاستهای کلی).

- اصلاح نرخها به صورت تصاعدی به گونه‌ای که هزینه‌ها از مصرف‌کنندگان با مصرف بیشتر، دریافت و از اقبال کم درآمد با نرخ پایین حمایت شود.

(بند ۸-۷ از سرفصل هشتم سیاستهای کلی).

- قیمت‌گذاری کالاهای عمومی و انحصارات طبیعی در مناطق محروم و روستایی به گونه‌ای که از مناطق شهری بیشتر نباشد. (بند ۸-۸ از سرفصل هشتم سیاستهای کلی).

۳ - تحلیلی بر خط مشی‌ها و سیاستهای کلی قانون برنامه دوم در خصوص تحقق عدالت اجتماعی

بررسی خط‌مشی‌ها و سیاستهای کلی برنامه دوم در فصول قبل نشان داد که تحقق عدالت اجتماعی در زمینه‌های ویژه‌ای مورد

حمایت قرار گرفته است به عبارت دیگر در زمینه‌های مشخصی، تحقق عدالت اجتماعی، هدفمند و سیاستگذاری گردیده است. این زمینه‌ها به شرح زیر هستند:

* بخش کشاورزی که با محور قرار گرفتن در امر توسعه کشور، حمایت از صنایع تبدیلی و وابسته، اولویت در تأمین اعتبارات، تأمین به موقع و کافی نهاده‌ها و ماشین‌آلات مورد نیاز، استمرار سوبسید و معافیت‌های مالیاتی، حمایت از تولیدکنندگان روستایی از راه قیمت‌گذاری مناسب و تأمین اجتماعی آنان، مورد حمایت و توجه جدی قرار گرفته است.

* مناطق روستایی که بر عمران و بهسازی آنها، تربیت نیروی انسانی مورد نیازشان و گسترش صنایع تبدیلی و کوچک در آنها تأکید شده است.

* ایجاد تعادل‌های منطقه‌ای که از طریق برنامه‌ریزی و تقسیم بهینه منابع و امکانات عمومی با تعیین ضرایب وضع موجود استانها و مناطق، پیش‌بینی شده است.

* نظام اشتغال که در این خصوص ایجاد شرایط کارآفرینی، ایجاد فرصتهای شغلی برای روستائیان و عشایر و اتخاذ سیاستهای مناسب برای راه‌اندازی واحدهای تولیدی و اشتغال‌زا مورد حمایت قرار گرفته است.

* نظام مالیاتی که در آن اعطای بخشودگی یا تخفیف مالیاتی برای سرمایه‌گذاری در مناطق محروم و نیز مالیات متناسب و تصاعدی از صاحبان درآمدهای بالا، پیش‌بینی شده است.

* بخشهای اجتماعی که در آن جهت بهبود

۴-۱ - بخش کشاورزی

الف: قانون برنامه دوم

- در بند «ب» تبصره «۲۱» مقرر شده است به منظور حمایت منطقی از تولیدات داخلی کشاورزی و دامی، نرخهای تعرفه و سود بازرگانی به نحوی تعیین شود که قیمت تمام شده محصولات وارداتی از قیمت تضمینی محصولات مشابه داخلی کمتر نباشد و درمورد محصولات کشاورزی به نحوی عمل شود که تولیدکنندگان داخلی محصولات، از واردات آسیب نبینند.

- تبصره ۷۲ نیز دولت را موظف کرده است تا در طول برنامه دوم، تکلیف مالکیت افراد صاحب نسق یا ورثه آنها را نسبت به اراضی نسقی کشاورزان قطعی کند.

- در تبصره ۷۳ هم تشکیل شورای عالی کشاورزی به منظور هماهنگی بیشتر دستگاههای اجرایی بخش کشاورزی و رفع مشکلات این بخش پیش بینی شده است.

- تبصره ۷۴ بر اجرای طرحهای جدید در جهت ارتقای اهداف برنامه های بخشهای آب، کشاورزی و اشتغال در زمینه صنایع روستایی تأکید کرده است.

- دولت بر اساس تبصره ۷۵ موظف شده به نحوی عمل کند که تأمین اعتبار بخشهای آب و کشاورزی از اولویت برخوردار بوده و در سال پایان برنامه حتی الامکان در تأمین مواد غذایی و فرآورده های دامی مورد نیاز کشور، خودکفایی حاصل شده باشد.

وضعیت قشرهای آسیب پذیر، مواردی نظیر تعمیم و گسترش نظام تأمین اجتماعی، تحت پوشش قرار دادن کلیه کودکان و نوجوانان لازم التعلیم و تأمین بهداشت عمومی و گسترش بیمه همگانی پیش بینی شده است.

* گروههای خاص مانند خانواده شهدا، ایثارگران و ... که تأمین نیازمندیهای آنان از جمله اشتغال مناسب، مورد تأکید قرار گرفته است.

به طور کلی ارزیابی هدفها و سیاستهای برنامه دوم در خصوص تحقق عدالت اجتماعی، نشاندهنده اهمیت قابل توجهی است که به این موضوع داده شده است. در واقع عدالت اجتماعی به اشکال مختلف مطرح و سیاستهایی برای تحقق آنها مدنظر قرار گرفته شده است. این سیاستها عمدتاً در خصوص محرومیت زدایی از مناطق روستایی، ایجاد انگیزه جهت سرمایه گذاری در این مناطق و تأمین نیازهای اساسی مصرفی اقشار آسیب پذیر است.

۴ - ارزیابی تبصره های قانون برنامه دوم و قانون بودجه ۷۴ در خصوص عدالت اجتماعی

در تبصره های قانون برنامه دوم و قانون بودجه سال ۱۳۷۴ موارد متعددی جهت تحقق عدالت اجتماعی منظور شده است، این موارد عبارتند از:

- در تبصره ۷۶ به منظور تسریع و جلب منابع بیشتر جهت سرمایه‌گذاری در اجرای طرح‌های آب و خاک کشاورزی، دولت موظف شده حداکثر تا سقف ۳۰ درصد از اعتبارات مصوب طرح‌های فوق را در اختیار بانک کشاورزی قرار دهد تا این بانک از محل تلفیق منابع مذکور با منابع اعتباری سیستم بانکی و منابع حاصل از مشارکت کشاورزان و دامداران جهت سرمایه‌گذاری در این طرح‌ها مبادرت به اعطای تسهیلات کند.

- بر اساس تبصره ۷۷ دولت نسبت به انجام اقدامات زیر موظف شده است:

۱- اختصاص حداقل ۲۵ درصد از تسهیلات کلیه بانک‌های کشور به صورت میانگین به طرح‌های بخش آب و کشاورزی و تعهد و پرداخت حداقل ۷۰ درصد سود و کارمزد تسهیلات بانکی مربوط به این طرح‌ها.

۲- تنظیم و اعلام قیمت تضمینی محصولات کشاورزی و دامی به گونه‌ای که سود مناسبی عاید فعالین بخش کشاورزی شود.

۳- اتخاذ تدابیر لازم جهت بیمه کردن محصولات کشاورزی و دامی به نحوی که تا پایان برنامه پنج‌ساله دوم حداقل ۵۰ درصد محصولات کشاورزی، دامی و شیلاتی و ۱۰ درصد سرمایه‌گذاری طرح‌های جنگلداری، مرتعداری و آبخیزداری مردمی تحت پوشش بیمه قرار گیرد.

- در تبصره ۷۹ دولت موظف شده به منظور تنظیم بازار محصولات کشاورزی و حمایت از تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان اقدامات لازم را به عمل آورد.

ب: قانون بودجه سال ۱۳۷۴

- بر اساس بند «ب» تبصره یک، پرداخت اعتبارات مناطق محروم و بخش کشاورزی به صورت صد درصد، تعهد شده است.

- مبلغ ۱۵۰۰ میلیارد ریال اعتبار از تسهیلات سیستم بانکی کشور بر اساس بند «ب» تبصره ۳ به طرح‌های مربوط به بخش کشاورزی، دامپروری و... اختصاص یافته است.

- دولت بر اساس بند «الف» تبصره ۴ بازپرداخت اعتباراتی را که از محل منابع قرض الحسنه یا سایر منابع سیستم بانکی کشور از طریق بانک مرکزی در اختیار بانک کشاورزی قرار داده می‌شود تضمین کرده است.

- بانک مرکزی بر اساس تبصره «۴۷» به تأمین وجوه مورد نیاز خریدهای تضمینی محصولات اساسی کشاورزی و دامی ملزم شده است.

- بر اساس بند «۲» تبصره ۵۵ نیز ۱۳ درصد از اعتبار ردیف ۵۰۳۲۴۹ به امر تسریع در اجرای طرح‌های فصول کشاورزی، منابع طبیعی و عمران روستاها اختصاص یافته است.

۲-۴ - مناطق محروم و روستاها

الف: قانون برنامه دوم

- بر اساس تبصره «۱۱» دولت موظف شده به منظور توسعه روستاهای محروم و ایجاد تعادل‌های منطقه‌ای در روستاها، اقدامات زیر را معمول دارد:

۱- هزینه کردن مبلغ ۳ هزار میلیارد ریال در روستاهای محروم جهت اجرای طرح‌های عمرانی و توسعه فعالیت‌های تولیدی و

اشتغال‌زا و خوداشتغالی.

۲ - تعیین ضریب محرومیت کلیه روستاها جهت تخصیص اعتبارات بر مبنای اولویتهای هر روستا.

۳ - نظارت بر کلیه مراحل انجام پروژه‌های موضوع این تبصره از سوی دفتر مناطق محروم ریاست جمهوری.

- وزارت مسکن و شهرسازی در تبصره «۷۱» موظف شده است به منظور رسمیت بخشیدن و تحدید حدود مالکیت روستاییانی که فاقد سند رسمی مالکیت بر عرصه و اعیان واحدهای مسکونی خود هستند، برای کلیه روستاهای بالای ۴۰۰ خانوار و مراکز دهستانها نقشه تفکیکی وضع موجود روستاها را تهیه کند.

- بر اساس بند «۱» تبصره ۷۷ دولت موظف است حداقل ۷۰ درصد سود و کارمزد تسهیلات بانکی مربوط به طرحهای صنایع روستایی، دستی و بافندگان فرش دستیاف در مناطق محروم را تعهد و پرداخت کند.

- همچنین براساس بند «۲» تبصره ۸۰ دولت موظف است ارائه خدمات عمرانی روستایی و تخصیص منابع مربوط را به نحوی سازمان دهد که میزان برخورداری جمعیت مناطق روستایی کشور از راه مناسب روستایی، برق و بهسازی کالبدی محیط روستا، به طور متوسط ۱۵ درصد و دسترسی به آب آشامیدنی سالم ۱۰ درصد، در سال پایانی برنامه دوم نسبت به ابتدای

برنامه افزایش یافته باشد.

ب - قانون بودجه سال ۱۳۷۴

- بر اساس بند تبصره «۳» حداقل ۴۰ درصد تسهیلات اعتباری تبصره فوق به مناطق محروم اعطا خواهد شد.

- بر اساس تبصره «۶» مبلغ یکصد میلیارد ریال از اعتبار ردیف ۵۰۳۰۰۲ جهت عملیات ضروری روستاهای محروم اختصاص یافته است.

- بر اساس بند «الف» تبصره ۱۶ مبلغ هفتاد میلیارد اعتبار منظور در ردیف ۵۰۳۰۷۹ به پروژه‌های کوچک جدید و تکمیل پروژه‌های نیمه تمام استانی در مناطق عشایری و روستاهای محروم که حداقل ده درصد اعتبار آنها به وسیله مردم تأمین می‌شود به نسبت محرومیت و استعداد استانها اختصاص می‌یابد.

- بر اساس بند «الف» تبصره ۳۷، حداقل مبلغ ۳۸۰ میلیارد ریال موضوع جدول قسمت ششم تحت عنوان اعتبارات خاص روستاهای محروم کشور به تفکیک فصل برای هر استان علاوه بر سهم صددرصد تخصیص یافته اعتبارات استانی و ملی روستاهای محروم کشور برای طرحهای روستاهای محروم و نقاط عشایری اختصاص می‌یابد.

- بر اساس بند «ج» تبصره ۵۴ معادل بیست درصد از وجوه آریزی از محل اعتبار ردیف ۵۰۳۲۶۶ در اختیار وزارت مسکن و شهرسازی قرار خواهد گرفت تا

۱- تشکیل پایگاه اطلاعات کار.
۲- ایجاد ۶۶۰ هزار فرصت شغلی ارزان قیمت جدید.

۳- ایجاد ۷۷ مرکز آموزش فنی و حرفه‌ای، تأسیس ۵ مرکز تربیت مربی، تکمیل و راه‌اندازی ۷۰ مرکز نیمه‌تمام و بازسازی و تکمیل ۱۲ مرکز آموزشی.

- بر اساس تبصره «۸۰» دولت موظف است جهت حمایت از صنایع تبدیلی و روستایی و دستی، بافندگان فرش دستباف (ایجاد ۲۰۰ هزار فرصت شغلی جدید در این زمینه‌ها)، ضمن تأمین اعتبارات عمرانی، تسهیلات بانکی لازم را فراهم آورد.

ب- قانون بودجه سال ۱۳۷۴
- بر اساس بند «ب» تبصره ۷ از محل درآمدهای حاصل از اجرای بند «ب» ماده ۲۷ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین و کمکهای داوطلبانه مردمی باید تا سقف ۳ میلیارد ریال به صندوق قرض‌الحسنه حمایت از فرصتهای شغلی منتقل شود.

- بر اساس بند «ب» تبصره ۳، مبلغ ۱۵۰۰ میلیارد ریال اعتبار از تسهیلات سیستم بانکی کشور به منظور اشتغال مولد به طرحهای مختلف، خصوصاً طرحهای اشتغال‌زا، اختصاص یافته است.

- بر اساس بند «۵» تبصره ۵۵ معادل ۱۰ درصد از اعتبار ردیف ۵۰۳۲۴۹ جهت ایجاد فرصتهای شغلی به ردیف صندوق قرض‌الحسنه حمایت از فرصتهای شغلی اضافه می‌شود.

- بر اساس تبصره «۶۴» وزارت امور

در جهت کمک به سرمایه‌گذاری در امر مسکن اجتماعی و بهسازی مسکن روستایی و ... مصرف گردد.

- بر اساس «بند ۳» تبصره ۵۵ معادل ۱۴ درصد از اعتبار ردیف ۵۰۳۲۴۹ جهت اجرای طرحهای عمرانی مناطق محروم هزینه می‌شود.

۳-۴- ایجاد اشتغال

الف: قانون برنامه دوم

بر اساس بند «الف» تبصره ۱۰ دولت مکلف است به منظور ایجاد اشتغال و حمایت از بنگاههای اقتصادی کوچک از طریق پرداخت تسهیلات ارزان قیمت بانکی، حمایتهای لازم را از طرحهای اشتغال‌زا به عمل آورد.

- در جزء «۲» بند «الف» تبصره ۱۱ بر توسعه فعالیت‌های تولیدی و اشتغال‌زا و خوداشتغالی در روستاهای محروم از طریق حمایت‌های لازم تأکید به عمل آمده است.

- بر اساس بند «ه» تبصره ۱۳ دولت مکلف است جهت کمک به حل مشکل اشتغال و مسکن جانبازان از طریق اعطای تسهیلات اعتباری ارزان قیمت، اقدامات لازم را به عمل آورد.

- بر اساس تبصره «۴۲» دولت موظف است در واگذاری زمینهای زیر سدها، قطبهای کشاورزی و صنعتی و کشت و صنعتها، اولویت را به ایثارگران، بسیجیان و رزمندگان غیرشاغل بدهد.

- در تبصره «۹۵» وزارت کار و امور اجتماعی موظف شده طی سالهای برنامه اقدامات زیر را انجام دهد.

است با توجه به احتساب شاخص رشد هزینه زندگی و نرخ تورم، همه ساله اعتبارات لازم را جهت اجرای کامل قانون نظام هماهنگ پرداخت در بودجه عمومی پیش‌بینی کند.

- در تبصره «۴۳» به منظور رفاه حال بازنشستگان و موظفین و حفظ حقوق آنان، دولت مکلف است ضمن پرداخت کسور بازنشستگی سهم دولت، به طور سالانه حداقل ۱۰ درصد از دیون خود را به صندوق بازنشستگی کشوری پرداخت کند.

ب - قانون بودجه سال ۷۴

- بر اساس بند «الف» تبصره ۵ «سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولیدکنندگان» مکلف است نسبت به پرداخت سوبسید کالاهای اساسی (گندم، قند و شکر، روغن نباتی، پنیر و برنج)، گوشت قرمز، شیر، کود و سم اقدام کند.

- بر اساس بند «ا» تبصره ۱۱ بانک مرکزی مکلف است مبلغ یکصد میلیارد ریال از تسهیلات بانکی کوتاه مدت را در اختیار اتحادیه مرکزی تعاونیهای عشایری، سازمان اتکا، سازمان تعاون روستایی و سازمان تعاون مصرف شهر و روستا قرار دهد تا در جهت کالارسانی به مردم و نیروهای مسلح به مصرف برساند.

- بر اساس جزء «۳» بند «ج» تبصره ۲۹ از محل درآمدهای ارزی سال ۱۳۷۴ معادل یک میلیارد و دویست و پنجاه میلیون دلار به منظور تأمین کالاهای اساسی برای همه

اقتصادی و دارایی مکلف است از کلیه واگذاریها و معاملات سهام چنانچه از طریق بورس انجام شود ۱/۵ درصد و خارج از بورس ۲/۵ درصد ارزش معاملاتی اخذ و به حساب درآمد عمومی کشور واریز کند. معادل ۱۰۰ درصد از وجوه واریزی در اختیار وزارت کار و امور اجتماعی قرار می‌گیرد تا به منظور ایجاد فرصتهای شغلی جدید به مصرف برسد.

۴-۴ - سوبسیدها و کمکها

الف - قانون برنامه دوم

- بر اساس بند «ج» تبصره ۱۰ دولت موظف است تمام منابع سپرده‌گذاری مردم به صورت حساب قرض‌الحسنه را پس از کسر ذخایر قانونی در اختیار متقاضیان قرض‌الحسنه قرار دهد.

- بر اساس تبصره «۱۲» مقرر شده از محل اعتبارات فصل تأمین اجتماعی معادل ۴۸۰۰ میلیارد ریال برای پرداخت مستقیم کمک معاش ماهانه به قشرهای کم‌درآمد، تخصیص یابد.

- بر اساس بند «الف» تبصره ۱۶ سیاست پرداخت سوبسید به کالاهای اساسی، دارو و شیرخشک در برنامه دوم ادامه خواهد یافت.

- بر اساس بند «ج» تبصره ۱۶ اعمال نرخ تصاعدی بر تعرفه‌های مصرف آب، برق و گاز طوری خواهد بود که ضمن افزایش قیمت، میانگین نرخ مشترکین کم مصرف ثابت بماند.

- بر اساس تبصره «۳۸» دولت موظف

مردم کشور اختصاص یافته است.

۴-۵ - بهداشت و درمان

الف: قانون برنامه دوم

- بر اساس جزء «۱» بند «الف» تبصره ۱۱ معادل سه هزار میلیارد ریال برای انجام طرحهای عمرانی در زمینه بهداشت و ... در روستاهای محروم هزینه خواهد شد.

- بر اساس تبصره «۱۸» دولت موظف است در سالهای برنامه مابه‌التفاوت هزینه درمان بیمه‌شوندگان را پس از کسر سرانه سهم بیمه شده و فرانشیز پرداختی توسط آنان، به عنوان سرانه دولت، مطابق مقررات قانون بیمه همگانی، همه‌ساله در اختیار سازمانهای ذیربط قرار دهد.

- بر اساس تبصره «۹۴» دولت موظف است از محل منابع بودجه عمومی نسبت به تکمیل تأسیسات، تجهیزات و نیروی انسانی شبکه‌های بهداشتی درمانی کشور اقدام کند.

ب: قانون بودجه سال ۱۳۷۴

- بر اساس بند «الف» تبصره ۱۰ مبلغ شش میلیارد و هفتصد میلیون ریال جهت راه‌اندازی بیمارستانهای آماده بهره‌برداری در سطح کشور و مراکز قرنطینه‌ای و سایر مراکز بهداشتی و درمانی و استخدام کادر مورد نیاز اختصاص یافته است.

- بر اساس بند «م» تبصره ۱۰ اعتبار مندرج در ردیف ۱۲۹۰۴۹ موضوع بیمه اقشار آسیب‌پذیر، متناسب با تعداد افراد واجد شرایط که توسط کمیته امداد امام خمینی (ره) و مطابق قانون بیمه همگانی خدمات درمانی کشور تحت پوشش قرار

می‌گیرند به کمیته امداد پرداخت خواهد شد.

- بر اساس جزء «۳» بند «ج» تبصره ۲۹ از محل درآمدهای ارزی سال ۱۳۷۴ مبلغ چهارصد و بیست میلیون دلار به منظور واردات مواد اولیه جهت تولید دارو در داخل، تأمین شیرخشک و واردات بخشی از داروهای مورد نیاز کشور، اختصاص یافته است.

- بر اساس بند «ب» تبصره ۵۰ تا سقف یک صد میلیارد ریال از اعتبارات تبصره فوق در اختیار مؤسسات خیریه و غیرانتفاعی که با هدف احداث و اداره بیمارستانها و درمانگاهها فعالیت می‌کنند، قرار می‌گیرد.

بررسی موارد یاد شده در تبصره‌های قانون برنامه دوم و قانون بودجه سال ۱۳۷۴ نشان‌دهنده آن است که در تبصره‌های فوق الزامات قانونی مشخصی جهت تحقق عدالت اجتماعی پیش‌بینی شده است. این الزامات عمدتاً در راستای تأمین نیازهای مصرفی اقشار محروم و حل مشکلات بخش کشاورزی از طریق فراهم آوردن تسهیلات اعتباری، ایجاد خدمات زیربنایی، آموزشی و بهداشتی در مناطق روستایی است.

در تبصره‌های فوق همچنین به مواردی که می‌تواند فعالیتهای تولیدی و خدماتی را در مناطق روستایی گسترش داده و در بلندمدت اشتغال و ایجاد درآمد را در این مناطق افزایش دهد، توجه لازم شده است.

□ □ □